

Samenwerking tussen choreografe en cellist Queyras zorgt voor vuurwerk bij wereldpremière

De Keersmaeker verbluft met Bach op Ruhrtriennale

► Scène uit *Mitten wir im Leben sind*, met Jean-Guihen Queyras op de cello. RV ANNE VAN AERSCHOT

De Keersmaeker zet abstracte figuren uit op duizelingwekkende patronen. Toch voel je op elk moment een diepe emotionele kracht
RV ANNE-VAN-AERSCHOT

●●●●●

Mitten wir im Leben sind
Dans

Van: Anne Teresa De Keersmaeker en Jean-Guihen Queyras Vanaf 23 september in de Munt, Brussel.
Verdere data: www.rosas.be.

Wie de cellosuites van J.S. Bach hoort, is verkocht voor het leven. Met slechts één eenstemmig instrument bouwde de componist op het allersimpelste stramien van zes maal zes hofdansen een adembenemende klankarchitectuur. Anne Teresa De Keersmaeker zet daar in *Mitten wir im Leben sind* een haast net zo

briljante bewegingsarchitectuur tegenover.

PIETER T'JONCK

De kaarten voor dit werk konden niet beter liggen. De Keersmaeker kon samenwerken met cellist Jean-Guihen Queyras, die deze partituur tot in de toppen van zijn vingers beheerst en ze live uitvoert. Daarnaast kwam deze productie tot stand binnen de Ruhrtriennale, het Duitse kunstenfestival dat de indrukwekkende industriële architectuur van het Ruhrgebied als decor heeft. De Keersmaeker kreeg daar een van de mooiste plekken: de machinehal van een voormalige mijnsite in Gladbeck.

Ooit produceerde men in dit robuuste gebouw elektriciteit en perslucht. Op enkele turbines na verwijst niets in deze hal daar nog naar. Integendeel, de reusachtige afmetingen en sobere wanddecoratie verlenen de ruimte de plechtige sereniteit van een feestzaal in een paleis. Grote, regelmatige boogramen geven uit op het weidse landschap er omheen.

Daar maakte De Keersmaeker dankbaar gebruik van. Ze gooide alle ramen open om de avondzon binnen te laten. Tot ver in de vierde suite is dat nagenoeg het enige licht van de voorstelling. Met het licht deemstert de dans ook steeds verder weg, tot hij in de vijfde suite haast verdwijnt. Net dan blijft Queyras alleen op het podium om in een helle lichtbundel, als onder volle maan, te musiceren.

Sfeerbreuk

Het is niet de eerste keer dat De Keersmaeker zich op natuurlijk licht verlaat: dat deed ze ook al met *En Atendant* en *Cesena*. Maar hier krijgt dat een specifieke betekenis. Het wegdeemsterende licht loopt

parallel met de veranderende toon van de muziek. Het gaat van zacht en rustig in de eerste suite over een nostalgische stemming in de tweede, tot een plotse uitbarsting van vreugde in de derde. Ernst en plechtigheid nemen dan weer het voortouw in de vierde, maar in de vijfde suite breekt er iets en valt de duisternis in.

Die sfeerbreuk wordt wel verklaard doordat Bach deze suites schreef rond de tijd dat hij zijn eerste echtgenote verloor. De stralende sfeer van de laatste suite zou dan staan voor het moment waarop het verdriet overwonnen werd. Net dan laat De Keersmaeker het podium ook in het licht baden.

Maar als dat al zo is, dan beeldt deze voorstelling dat niet letterlijk uit. De dans bestaat enkel uit abstracte figuren, uitgezet op de duizelingwekkende geometrische patronen die De Keersmaekers handelsmerk zijn. Geen anekdotiek hier. Toch voel je op elk moment een diepe emotionele kracht.

Queyras leverde een belangrijke bijdrage daartoe. Hij is hier immers veel meer dan de briljante muzikant. Hij stond de choreografe en haar dansers ook bij in hun muzikanalyse. Hij liet hen ontdekken hoe er onder de virtuoze bewegingen van de muziek een virtuele baslijn loopt, die heen en weer laveert tussen majeur en mineur, tussen vreugde en droefenis. De Keersmaeker vroeg hem om die baslijn uit te schrijven. Dat legde de grondslag voor de 'vertaling' van de muziek naar dans, naar beweging in ruimte en tijd.

Zo eenvoudig is het inderdaad vaak: een noot is een stap, of één draai of sprong. Sprongen en draaien, spiralen omhoog en omlaag, markeren de structurele en gevoelsmatige keerpunten. De

Keersmaeker vertaalt de muziek verder letterlijk door elke suite aanvankelijk aan slechts één danser toe te wijzen, en de vijfde aan de muzikant. Als Bach het met één cello kan stellen, dan moet zij het ook met één danser kunnen, dat is het devies.

En dat lukt. Michael Pomero voert je binnen in de wereld van Bach met rustige bewegingen, vaak laag en traag. Julien Monty beweegt onrustiger heen en weer, maar eindigt met momenten waarop hij neerzigt op de grond, als uitgeput. Het contrast met Marie Goudot in het derde deel kon niet groter zijn. Zij kijkt de toeschouwers in de ogen, springt en stuitert wild in het rond en verdwijnt even in de zaal. Ten slotte volgt Bostjan Antoncic, de meest getormenteerde van allen, in een hectisch ritme van springen en vallen, voor- en achterwaarts stappen. Al die tijd duiken er uit het samenvloeien van dans en muziek beelden op die onmiskenbaar de vreugde, het verdriet en de waardigheid van Bach evoceren.

Contrapunt

De Keersmaeker zelf is daarbij steeds present. Ze introduceert elke danser door hem of haar met een breed gebaar en een intense blik het podium te verlenen. Bij elke allemande, de tweede dans van elke suite, keert ze weer naast haar solisten, als de componist die een contrapunt toevoegt aan de eerste stem met haar eigen score.

Meerstemmigheid ontstaat ook elders. Vanaf de derde suite varieert Bach op de volgorde en de keuze van de dansvormen met een bourree of een gavotte. Daar haken andere dansers in op de solist van elke suite. Het mooiste moment is wel als De Keersmaeker zelf de eerste bourree met Marie Goudot opneemt: hand in hand draaien ze in grote cirkels rond het podium, maar hier is het de jongere danseres die de choreografe op sleeptouw neemt.

Al die lijnen komen samen in de

zesde suite, na de solo 'in volle maan' van Queyras. De allemandes van de vier solisten en De Keersmaeker overlappen elkaar om prachtige, dramatische beelden te vormen. Alle ruimtefiguren en bewegingszinnen versmelten hier met de muziek tot een ervaring die zowel extreem eenvoudig als onwaarschijnlijk rijk is. Prachtig.